

Omställning till ett hållbart svenskt fiske

Förändringsprocesser för ökad humankonsumtion av pelagisk fisk

Inledning

För att Sverige ska öka internationell konkurrens, nationell självförsörjning och främja en långsiktigt hållbar fiskeindustri krävs ökad landning av svensk pelagisk fisk. Med våra grannländers konkurrenskraft i åtanke krävs nya nationella tillvägagångssätt som identifierar och implementerar hållbar förändring på västkusten. Livsmedelsverket rekommenderar att vi äter fisk tre gånger i veckan, men många avstår på grund av ekonomiska aspekter, upplevda hälsorisker, tidigare matvanor och oro för utfiskning. Ökad humankonsumtion av svensk fisk främjar ett system av hållbart inhemskt fiske som ersätter dagens destruktiva utarmning av havens ekosystem. Dessutom föredrar fiskare generellt att deras fångst går till humankonsumtion istället för foderproduktion. För att möjliggöra implementering krävs en transformation där politik, policy, marknad, och infrastruktur arbetar i symbios. I projektet analyserar vi relevanta komponenter inom dessa områden med syfte att presentera rekommendationer som skapar en robust och hållbar svensk fiskindustri.

Marknad

En låg marknadsefterfrågan på svensk fisk bidrar till ett lägre intresse för att landa fisk i Sverige. För att driva igenom en transformation mot en ökad humankonsumtion krävs därför en ökad marknadsefterfrågan av svensk fisk. Detta kräver beteendeförändring på individnivå, där skolan kan användas som en användbar plattform. Sverige erbjuder gratis skolmat, vilket möjliggör förändring av elevernas matvanor. Fisk och havsmat tenderar till viss del vara stigmatiserat bland eleverna, men enligt våra undersökningar konstaterar vi att det snarare har med kvaliteten på maten att göra. Med rätt förutsättningar och engagemang finns möjlighet för fiskeindustrin, storkök och skolor att samarbeta och öka mängden fiskbaserade rätter i skolan vilket resulterar i klimatsmarta, kvalitativa och ekonomiska alternativ. Matvanor som formas i ung ålder följer sedan med in i vuxen ålder, vilket kan öka efterfrågan och forma marknaden långsiktigt.

Infrastruktur

För att möta en ökad marknadsefterfrågan krävs ökad landning av pelagisk fisk i Sverige. Detta kräver att strategiska och långsiktiga satsningar på upprustning och modernisering av infrastruktur i hamnar implementeras på ett resurseffektivt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt. Dagens mottagnings- och förädlingskapacitet i svenska hamnar är bristfällig och hindrar båtar från att landa fisk på svenskt territorium. Möjligheten att i utvalda hamnar ta emot större båtar, utveckling av förädlingsmetoder och implementering av mobila lösningar är nödvändigt för en omställning.

Politik och policy

Införandet av ITQ-systemet 2009 har skapat stora förändringar inom fiskeindustrin, vilket har lett till att det idag finns ett fåtal företag som dominerar industrin. Politiken har inte utvecklats i den takt fiskeindustrin har, därav saknas idag väsentlig policy och ramverk för fiskeindustrins verksamhet samt delar av den infrastruktur som gör det möjligt att öka landningen i Sverige. Genom ett marknadsövergripande samarbete kan

lönsamma förändringar drivas igenom vilket är avgörande för ett hållbart svenskt fiske.

Slutsats

För att möjliggöra en framgångsrik omställning krävs en integrerad förändring av marknad, infrastruktur och policy/politik som involverar många aktörer. Vi anser att följande åtgärder är nödvändiga för att nå en ökad hållbar industri och konkurrens, både på kort och lång sikt.

Rekommendationer

Marknad

- Introducera och servera mer blå-gröna råvaror i skolmaten
- Öka och förbättra samarbetet mellan skolor, storkök och mindre svenska fiskeproducenter
- Integrera kunskap kring nyttan av att äta fisk i skolundervisning
- Pedagogisk lunch - schemalägg skolmåltider med syfte att öka ett mer omfattande pedagogiskt lärande kring mat samt social integration

Infrastruktur

- Upprustning av 2-3 hamnar med fokus på mottagningskapacitet och industriell symbios
- Fortsatt investera och utveckla förädlingstekniker av pelagisk fisk för ökat utbud av olika livsmedelsprodukter
- Implementera mobila landningsmöjligheter

Policy och politik

- Förändring av ITQ-systemet för en jämnare fördelning av fiskerättigheter
- Implementering av en ny fiske- & havskommission
- Nya regelverk och förmåner - bidrar till ökad konkurrens och ökad landning av pelagisk fisk för humankonsumtion i Sverige

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Förändringsprojekt och projektledning, SU1411